

Sveriges Geologiska Undersökning
Box 670
751 28 Uppsala

Översyn av riksintresse värdefulla ämnen och mineral på norra Gotland.

Region Gotland har noterat att Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) inlett en översyn av de fyra riksintresseklassade kalkstensfyndigheterna på norra Gotland som pekades ut i SGU:s beslut 41-1017 respektive 41-1018, båda 2005. Besluten gäller Storugns-Klinthagen, Rute, Fleringe och Stucks.

Region Gotland är väl medveten om att riksintressemyndigheterna inte har som uppgift att beakta andra markanspråk, utan att avvägningen mellan olika – ibland motstående – riksintressen hanteras inom andra processer i samhället, bland annat inom den kommunala översiktsplaneringen och – inför exploatering i olika former – inom tillståndprocesser.

Gotlands län har flera hundra riksintresseutpekanden och många exempel där olika riksintressen överlappar varandra med samma geografiska yta. I den nyligen antagna översiktsplanen för Region Gotland, som vann laga kraft 2025-03-20, gjordes följande generella ställningstagande när det gäller fyndigheter av ämnen eller material.

- Pågående täktverksamhet ska prioriteras framför att ta ny obruten mark i anspråk.
- Avvägning och samutnyttjande av områden för olika intressen ska eftersträvas, till exempel för hållbar energiproduktion.
- Färdigbrutna områden ska prövas för att användas som en del i det rörliga friluftslivet eller för utveckling av lämpliga verksamheter.
- Region Gotland prioriterar grundvattnet i första hand. Brytning i områden med stor betydelse för grundvattenbildningen accepteras inte. Inträngande grundvatten i befintliga aktiva täkter bör i första hand renas och utnyttjas på olika sätt.

Region Gotland har också gjort mer områdesspecifika ställningstaganden i översiktsplanen, där följande områden föreslås helt eller delvis undantas från område av riksintresse för värdefulla ämnen eller material:

- Fleringe, överlappas av Natura 2000-område
- Rute, överlappas av Natura 2000-område
- Stucks, överlappas av Natura 2000-område
- Del av Storugns-Klinthagen, som överlappar Natura 2000-område
- Buttle
- Del av Filehajdar

Med anledning av statens utpekande av Natura 2000-område, överlappande riksintresse för naturvård och det pågående arbetet med att tillskapa en ny nationalpark i Bästeträskområdet, gör Region Gotland avvägningen att naturvärden har företräde framför riksintresse för värdefulla ämnen eller material för följande områden:

- Fleringe, överlappas av Natura 2000-område
- Rute, överlappas av Natura 2000-område
- Stucks, överlappas av Natura 2000-område
- Del av Storugns-Klinthagen som överlappar med Natura 2000-område.

De ovan redovisade ställningstagandena är resultatet av en lång process som i grunden handlar om Region Gotlands uppgift att väga olika utvecklingsriktningar mot varandra.

Gotland tar sedan lång tid tillbaka ett oproportionerligt stort ansvar för den nationella försörjningen av såväl cement som kalksten för andra ändamål. I de aktuella områdena anser Region Gotland dock att naturvärdena är den bästa grunden för en långsiktigt hållbar regional utveckling när det gäller näringsliv, arbetsmarknad och skapande av attraktiva livsmiljöer för boende.

Av den anledningen var Region Gotland tidigt positiv till en ny nationalpark i området och har därefter varit aktiv i bildandeprocessen tillsammans med Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Gotlands län och Havs- och vattenmyndigheten. Region Gotland kommer därför inte tillstyrka ny eller återupptagen storskalig kalkbrytning i området.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiöndirektör